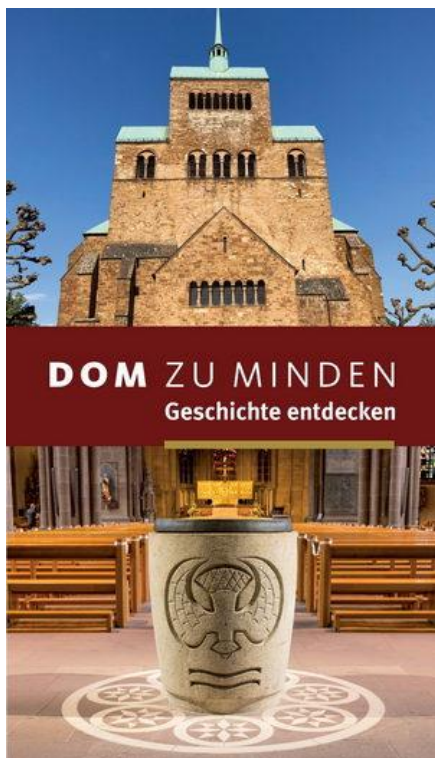

українська версія*

*Ці тексти були перекладені за допомогою штучного інтелекту. Просимо вибачити за помилки в перекладі.

Сторінка 7 | Вступ

Мінденський собор — одна з найкрасивіших ранньоготичних залівних церков у Німеччині. Після завершення будівництва близько 1350 року собор залишався практично незмінним протягом 600 років, аж поки 28 березня 1945 року не був майже повністю зруйнований під час бомбардування Міндена союзними військами.

У 1950-х роках реконструкція була проведена з великою ретельністю. У 1957 році собор був знову освячений. Але тільки після відновлення башти в 2011 році реконструкція була завершена.

Храм Міндена, розташований лише за кілька метрів від собору, містить свідчення християнського мистецтва одинадцяти століть. Серед них — знаменитий Мінденський хрест 1120 року (копія якого можна побачити в перехресті собору), реліквії та літургійні предмети.

Сторінка 9 | План

Історія мистецтва називає Мінденський собор «ранньоготичною заловою церквою».

Ранній готичний стиль замінив романський у середині 12 століття і за кілька десятиліть поширився з Франції по всій християнській Європі. Ранньоготичні церкви виглядають привітними і стриманими, не амбітними і не спрямованими до неба, як собори високого готичного стилю 14 століття.

Оскільки в зал-церкві бічні нефи мають таку саму висоту, як і центральний неф, утворюється єдиний закритий простір. Цей тип будівлі є типовим для раннього готичного стилю в Німеччині.

Сторінка 10 | Західна частина (саксонський поперечний ригель)

Церкви, як правило, будують у напрямку зі сходу на захід. На сході сходить сонце: «Ex oriente lux» = «Зі сходу приходить світло». Світло є символом Ісуса Христа, який сказав про себе: «Я є світло світу». Тому на сході церкви стоїть вівтар, тут відбувається богослужіння, тут також знаходиться місце єпископа або керівника богослужіння.

На заході сонце заходить. Ніч, темрява асоціюються зі злом, яке потрібно відганяти і від якого можна знайти захист всередині церкви. Тому вхід розташований на заході, а західний фасад має масивну конструкцію. Раніше тут була каплиця, присвячена архангелу Михаїлу. Цей борець за Бога і Церкву мав захищати людей від сил зла, які, за тодішніми уявленнями, завжди приходили із заходу, з темряви (на заході заходить сонце).

Західна частина будівлі мала також практичне значення: у воєнні часи мешканці Міндена ховалися в цій будівлі, щоб знайти там захист.

Сторінка 12 | Неф

Пройшовши через масивну західну частину, що нагадує фортецю, відвідувачі потрапляють в інший архітектурний світ: неф відкривається в гармонії та ясності, що вражають. Він виглядає одночасно гостинним і величним.

Два ряди колон направляють погляд вперед, до вівтаря, не відволікаючи його на фігури. Через кольорові вікна тепле світло заливає все приміщення.

Між будівництвом західної частини і нефа минуло менше 150 років. Західна частина собору в Міндені датується 1150 роком і виконана в романському стилі, а неф, побудований між 1267 і 1290 роками, належить до готичного стилю, що на той час тільки зароджувався.

Сторінка 14 | Вітражі

Одним з найвизначніших елементів Мінденського собору є вітражі. Філігранна робота каменярів на шести вікнах головного нефа є однією з вершин європейської сакральної архітектури.

Цей тип конструкції, що пропускає світло – символ Бога – всередину приміщення, був розроблений близько 1140 року в Сен-Дені. Архітектори собору, що зводився у Франції, змагалися за звання найкращого собору країни.

Спочатку такі вікна були дуже простими, але вже через кілька десятиліть, з 1270 по 1290 рік, архітектори собору в Міндені довели цю форму вікон до досконалості.

Кожне вікно Мінденського собору має іншу структуру: на чотирьох-шести сусідніх смугах, які називаються ланцетними вікнами, розміщені кільця різного дизайну, які зсередини сяють, як троянди.

Щоб по-справжньому оцінити видатне художнє досягнення вітражів, рекомендуємо поглянути з хрестового двору на південну сторону собору.

Сторінки 16/17 | Мінденський хрест

Бронзовий хрест висотою 1,19 м був виготовлений, ймовірно, в 1120 році і є одним з найстаріших великих бронзових хрестів в історії. Як і в романському мистецтві, Христос не зображений як принижена постать, що страждає – Христос на Мінденському хресті тріумфує в стражданні: Його руки витягнуті горизонтально, волосся, що спадає на плечі, і борода ретельно зачесані. Жодні рани не псують тіло, а на голові немає тернового вінка — так зображений Христос у переході від смерті до життя.

Голова розп'ятого злегка нахилена і звернена до глядача. Вираз обличчя позначений смертю - очі, відхилене підборіддя і опущені куточки рота показують страждання вмираючого. І все ж в цьому обличчі немає відчаю і паніки. Художник, який створив це обличчя більше дев'яти століть тому, наділив його гідністю і величчю.

Ноги розп'ятого не перехрещені, як це зазвичай зображують сьогодні, а лежать паралельно одна до одної і тріумфально стоять на крилатому драконі, символі зла, переможеного хресною смертю Ісуса Христа.

Цей образ-символ у нижній частині хреста відповідає латинському напису на поперечній балці, де написано: «Так Христос, Бог, розп'ятий на дереві, відновив те, що Адам, обманутий на дереві, зруйнував».

Ромбовий візерунок на пов'язці на стегнах вказує на місце виготовлення Мінденського хреста. Ця форма зображення використовувалася в знаменитій художній майстерні бенедиктинського монастиря в Гельмарсгаузені (поблизу Бад-Карлсгафену), де також було створено Євангеліє Генріха Лева.

Це підтверджується також матеріалом набедреної пов'язки: нієлло — суміш цінних матеріалів — було знову відкрито і застосовано монахом Роджером з Гельмарсгаузена. Вже близько 3500 років тому єгиптяни, як вважається, оволоділи цією технікою.

Сторінка 19 | Вівтар

Центр кожної католицької церкви — це вівтар. Тут відзначається Євхаристія, Вечеря Господня, і вшановується смерть і воскресіння Ісуса Христа. Тому над вівтарем висить хрест. Тут - копія знаменитого Мінденського хреста 1970-х років, оригінал якого 1120 року виставлений у соборній скарбниці Міндена, що знаходиться лише за кілька метрів.

Вівтарне приміщення обрамлене чотирма міцними колонами, які несуть склепіння, наче балдахін. Дві передні колони художньо прикрашені.

Перед лівою колоною стоїть табернакль у формі маленької церкви, побудований з уламків собору, зруйнованого під час Другої світової війни. Він є місцем зберігання святих облаток, які, за словами Ісуса «Це є тіло моє», вважаються тілом Христа. «Вічне світло», яке горить тут, символізує присутність Бога, тому віруючі особливо люблять молитися саме в цьому місці.

Сторінки 20/21 | Золота дошка

Цей вівтар є реплікою середньовічного різьбленого вівтаря початку 15 століття. Оригінал, який сьогодні виставлений у музеї Бода в Берліні, протягом 450 років стояв в апсиді, напівкруглому прибудові на східному кінці собору.

Лише в 1656 році парафія собору, ймовірно під впливом барокового стилю, замінила цей романсько-готичний вівтар на «сучасний» бароковий.

Оскільки в березні 1945 року він був зруйнований бомбами, в 1999 році, коли відзначалося 1200-річчя колишнього єпископства Міндена, виникла ідея відтворити старий вівтар, який через свою золоту оправу називали «Золотою дошкою», за допомогою скульпторів з Південного Тіролю.

У круглій мандорлі різьбленого вівтаря Марія і її син Христос сидять поруч на лавці. Христос поклав корону на голову своєї матері. У вінку зображені хори ангелів із середньовічними музичними інструментами, які виконані дуже детально.

Коронація Марії була поширеним художнім мотивом у Середньовіччі. Ця сцена мала на меті виразити мету людини, її досконалість у Бозі та її королівську гідність.

Сторінка 22 | Свята Софія

Софія з Міндена (ймовірно, тотожна Софії з Риму) була ранньохристиянською мученицею, яка народилася близько 304 року і, ймовірно, померла в IV столітті під час гонінь на християн за часів Діоклетіана. Точний характер і час її мученицької смерті встановити не вдалося. Реліквії були перевезені до Міндена за часів Карла Великого на початку IX століття. Тут її шанують як мученицю за Христа. День її пам'яті відзначають 3 вересня.

Святу Софію, яку також називають «Холодною Софією», взивають проти пізніх заморозків і для врожаю, оскільки вона входить до п'ятірки «крижаних святих». 15 травня вона є останньою в ряду «крижаних святих». Згідно з народним повір'ям («Ніколи не саджай до холодної Софії»), м'яка весняна погода стабілізується тільки після закінчення «холодної Софії».

Частково прикрашені кольоровими нитками останки святої Софії зберігаються в шафі, спроектованій архітектором Інес Грусс з Неттеталя, в підвалі Золотої дошки.

Сторінки 24/25 | Фриз апостолів

У довгій низці зображено 14 осіб – посередині Христос і Марія, потім апостоли, а праворуч Горгоній, покровитель Мінденського собору.

Поруч із Христом і Марією на тронах сидять апостол Петро (його можна впізнати за ключем у руці) та лисий апостол Павло, а інші десять апостолів (бракує Юди!) зображені стоячи та йдучи.

Поза їхніх тіл і положення ніг показують, що вони вирушають у дорогу: «Ідіть по всьому світу і проповідуйте Євангеліє всьому створінню», — сказано в Євангелії від Марка. Це завдання символізується тим, що кожен з апостолів тримає в руках Біблію.

Варто звернути увагу на художню обробку апостольського фризу: деякі фігури повернені вправо, інші — вліво, кожна тримає Біблію по-різному, персонажі відрізняються вираз обличчя, зачісками або складками одягу.

Все це створює у глядача відчуття руху. Невідомий художник заслуговує на похвалу за те, що рельєфні фігури аж ніяк не здаються застиглими, а навпаки, нібито живі.

Раніше фігури були яскраво розфарбовані. Над ними зводилися оздоблені балдахіни, що символізували їх святість.

У середньовіччі фриз апостолів був частиною «летника», що простягався між двома передніми хрестовими стовпами і відокремлював вівтар, тобто місце священиків, від простору для віруючих.

Після знесення цієї перегородки (1833) цей чудовий витвір мистецтва спочатку був розміщений у передній залі (раю) собору. Сьогодні фриз можна побачити над входом у південному трансепті.

Сторінка 27 | Фреска

На правому стовпі привертають увагу фрески, що датуються приблизно 1280 роком: зображення Марії та восьми святих, важливих для єпархії Міндена, серед яких одне з найдавніших зображень святого Франциска Ассизького (помер 1226 року) на північ від Альп.

Як і в будь-якому фресковому живописі, фарби наносилися на свіжу штукатурку (*fresco* = свіжа), завдяки чому вони нерозривно з'єднувалися з цегляною кладкою. Ця фреска є найстарішою і найбільшою церковною фрескою Вестфалії і слугувала вівтарним зображенням.

Сторінка 28 | Мадонна з виноградом

На лівому стовпі перехрестя привертає увагу виразний образ Мадонни на тлі кольорового килимового орнаменту, намальованого на стовпі. Готична фігура Марії кінця 15 століття спочатку була центром вівтаря Марії, який був значною мірою

зруйнований під час пожежі собору в 1945 році. Після реставрації статуї, яка називається «Мадонна з півмісяцем» або «Мадонна з гроном винограду», вона засяяла блакитним блиском. Гроно винограду в її руці можна інтерпретувати як натяк на Євхаристію.

Сторінка 30 | Група Емерентія

Ця скульптура, виготовлена близько 1520 року, є рідкісним витвором мистецтва, оскільки вона охоплює не три, як це часто зустрічається в історії мистецтва, а чотири покоління (Анна з трьома дітьми). Це має символізувати передачу віри.

Окрім Ісуса-дитятка, яке, на жаль, було втрачене в 19 столітті, Матері Марії та бабусі Анни, тут також зображена мати Анни Емерентія. Саме від неї, легендарної прабабусі Ісуса, група фігур отримала свою назву.

Марія, завдяки своїй незайманості, зображена з відкритим волоссям, тоді як дві інші жінки носять хустки. Мати Анна тримає в руках відкриту книгу, з якої вона читала дитині.

Ця чудова скульптура з липи, яка зберегла своє кольорове оздоблення, об'єднує чотири покоління в єдине ціле завдяки пишним складкам їхнього одягу.

Погляд трьох жінок стурбовано спрямований на дитину, яка знаходиться в центрі сцени.

Сторінка 32 | Вівтар Шорлемера або вівтар Святого Духа

Цей вівтар у північному трансепті є ранньобароковим, частково ще в стилі ренесансу, створеним Адамом Стенелтом або його оточенням з баумберзького пісковика. Він був створений як епітафія для пробоща собору Йогана фон Шорлемера, який обіймав цю посаду з 1612 по 1622 рік.

Головний рельєф з алебастру зображує народження Христа, над ним — подію П'ятидесятниці з позолоченим голубом як символом Святого Духа. Зображення внизу обрамлені чотирма євангелістами: Матвієм, Іваном, Лукою та Марком, а над ними — чотирма латинськими вчителями Церкви: Августином, Григорієм Великим, Ієронімом та Амброзієм. Вгорі ліворуч зображена Марія з немовлям Ісусом, праворуч — Анна з Марією на руках, а в центрі, на підвищенні, — Христос з пасхальним прапором.

Сторінка 34 | Пієта

Назва цієї скульптури (1420) походить від латинського «*pietatis*» = страждання, співчуття. Тому її також називають Марія у стражданні або Вечірня картина, оскільки розп'яття на Велику п'ятницю відбулося ввечері (час вечірньої молитви).

Свічки, що горять тут, свідчать про те, що це улюблене місце для молитви.

П'єта в каплиці Марії в північній західній вежі собору була створена близько 1420 року з дубового дерева в майстерні в Міндені.

Сторінка 37 | Консольні фігури

На західній стіні ліворуч і праворуч високо над органом під напівколоннами можна побачити дві консольні фігури, створені близько 1260 року.

Ліворуч, на південній стороні, це людина, яка міцно вплетена в структуру дубових і акантових листів колони і майже розчавлена нею. Вона не може стояти прямо, відкрила рот, щоб кричати, зморщила чоло і, здається, хоче втекти. Це зневірена людина, яка більше не може нести тягар колони, тобто життя.

Праворуч, навпаки, зображена молода дівчина, дитина, що стоїть окремо, майже танцюючи, посміхаючись, в червоній сукні, усяній зірками. Вона уособлює визволену, щасливу людину посеред райського світу, на який вказує багате позолочене листя.

Сторінка 38/39 | Орган

До свого руйнування в 1945 році собор мав чудові органи, але протягом наступних п'ятдесяти років мусив задовольнятися тимчасовим рішенням, акустика якого жодним чином не відповідала значенню Мінденського собору. Лише незадовго до Різдва 1996 року громада змогла відсвяткувати відкриття нових органів, будівництво яких було значною мірою профінансовано Товариством будівництва собору в Міндені.

Новий головний орган був побудований швейцарською компанією Kuhn і, без пошкодження отонської конструкції, інтегрований у західну частину будівлі та так звану імператорську ложу.

Інструмент, оснащений суто механічною трактурою, орієнтований на французько-романську органну музику, хоча, звичайно, на ньому можна виконувати музику будь-якого іншого напрямку. Цей орган, що отримав високу оцінку критиків, має три мануали; 62 регістри та 4388 труб дозволяють створювати різноманітні об'ємні звукові варіації.

Завдання органу – своїм звучанням підносити велич церковних обрядів і підносити серця до Бога, як зазначено у Другому Ватиканському Соборі (1962-65).

При цьому в ранній церкві будь-яка інструментальна музика була заборонена, як це досі є в православних східних церквах. Перший орган у католицькій церкві задокументований у 812 році в Аахені. Найдавніше документальне згадування органу в Мінденському соборі датується 1274 роком.

Особливий погляд на орган Куна та Мінденський собор відкриває великий відеопроєкт «Мінденський собор» Мінденського соборного товариства. Відео можна переглянути на платформі YouTube за адресою www.youtube.com/@MindenCathedral.

Сторінки 40/41 | Собор і місто – 1200 років історії

Історія Міндена і собору нерозривно пов'язані між собою.

У 798 році місто Мінден вперше згадується як місце, де імператор Карл Великий розбив табір зі своїм військом.

Коли в 785 році з хрещенням герцога Відукінда закінчилися саксонські війни Карла, він наказав побудувати в стратегічно важливих місцях місійні церкви, з яких близько 800 року утворилися єпархії. У Міндені, де на березі Везери та перетині важливих торгових і військових шляхів вже існувало рибальське поселення, монах з Фульди Ерканберт збудував церкву, яка згодом стала собором. Ерканберт (Геркумберт) вважається першим єпископом єпархії Мінден.

До Тридцятирічної війни місто і єпархія Мінден пережили бурхливу, хоча і мінливу історію, маючи в цілому шістдесят єпископів.

В результаті Реформації єпархія Мінден стала переважно протестантською (частка католиків сьогодні становить близько десяти відсотків). З часу Вестфальського миру 1648 року єпархія не мала єпископа і була розпущена в 1821 році. Хоча католицький собор більше не є єпископською церквою, він залишився серцем міста.

Сторінки 42/43 | Каролінгський собор (803 - 947)

Коли в 799 році папа Лев III прибув до Падерборна, щоб зустрітися там з королем франків Карлом з династії Каролінгів, було започатковано один з найважливіших процесів в історії. За підтримки католицької церкви харизматичний Карл Великий об'єднав і примирив роздроблену на той час Європу.

Європа стала християнським континентом, завдяки чому позитивний образ людини з Біблії, незважаючи на всі помилки пізньої історії, став центральною темою європейської культури. Для поширення віри Карл заснував єпархії. Мінден був одним з таких єпископських міст. З самого початку його центром був собор. Його вівтар було збудовано над висохлим колодязем. За переказами, це було язичницьке святилище.

Хроніка

799 Заснування єпархії Мінден. Найдавніша згадка про поселення датується 798 роком.

Близько 800 Будівництво місійної церкви у вигляді дерев'яної зальної церкви.

24 грудня 800 Коронація Карла Великого в Римі.

803-813 Єпископ Ерканберт з Фульди закладає організаційні основи єпархії Мінден, яка проіснувала до 1648 року.

843 «Верденським договором» імперія Карла Великого розділяється між трьома його онуками, що в епоху пізнього середньовіччя призвело до утворення Німеччини та Франції.

Близько 860 Ймовірно, в цей час було збудовано перший кам'яний собор – Мінденський собор.

919 Обрання Генріха Птахову королем Східної Франкії та заснування династії Оттонів.

947 Мінденський собор, ймовірно, знищений пожежею. Відбудова тривала лише п'ять років. **952** Єпископ Гельмвард знову освятив собор.

Сторінки 44/45 | Кафедральний собор Оттонів (952 - 1062)

За 115 років, протягом яких собор був серцем Міндена, місто перетворилося на важливий політичний, духовний і культурний центр.

У цей час, до 1024 року, на німецькому імператорському троні сиділа династія Оттонів, яка більше ніж будь-коли раніше спиралася на церкву, що зумовило зміцнення правового становища багатьох єпископів та абатів.

Для єпископів Міндена це також означало значне посилення впливу та влади. Вони отримали правовий статус князів і здійснювали судову владу в місті та єпархії. У 977 році Мінден отримав право на проведення ярмарків, карбування монет і стягнення мита. Це стало початком економічного піднесення Міндена.

Хроніка

936-973 Імператор Отто Великий організовує імперію за допомогою церкви («імперська церковна система»).

952 Покровителем щойно освяченого нового собору стає святий Горгоній.

961 Отто Великий надає єпископу Ландварду з Міндена імунітет (звільнення від будь-якої чужої юрисдикції).

близько 1000 Реформа в монастирі Клюні була спрямована проти секуляризації духовенства, що незабаром поставило під сумнів імперську церковну систему.

1024 Імператор Конрад II відвідує Мінден, святкує тут Різдво. 1030 і 1033 Імператор відвідує місто ще двічі.

1039-1056 Імператор Генріх III відвідує місто — аж тричі.

1062 Оттонський собор знищений пожежею.

Сторінка 46/47 | Собор за часів династій Сальських і Габсбургів (1072-1230)

У той час, коли на імператорському троні сиділа династія Сальських, західна церква досягла свого найвищого розквіту, що також сприятливо вплинуло на культурне життя єпархії Міндена. Деякі з найцінніших творів мистецтва, які сьогодні виставлені в сусідньому соборному скарбі Міндена, були створені в цей період: Мінденський хрест, реліквія Святого Петра та реліквія Святої Маргарити.

Дві основні теми домінували в політичному житті: інвеститурна суперечка, тобто конфлікт у Середньовіччі між духовної владою, церквою, та світською владою, імператорами та королями, спалахнула через питання, чи має імператор право призначати єпископів та абатів, і назавжди похитнула єдність духовної та світської влади.

Другою темою було масове явище хрестових походів: за наказом папи європейська еліта вирушила в авантюрну подорож до Святої Землі. Зрештою, ці хрестові походи були санкціонованими церквою війнами, що мали стратегічні, релігійні та економічні мотиви.

Хроніка

1062 Генріх IV святкує П'ятидесятницю в Міндені, під час якої спалахує пожежа, що знищує місто і собор.

1071 Єпископ Ейльберт освячує відновлений і розширений за рахунок трансепти собор.

1077 Похід Генріха IV до Каносси і кульмінація інвеститурної суперечки. Суперечка між Сальськими і реформаторським папством про співвідношення духовної і світської влади.

1095 Проповідь про хрестовий похід папи Урбана II.

1140 Будівництво мінських церков Святої Марії і Святого Мартіна з склепінчастим нефом і трансептом.

1122 Вормський конкордат означає принаймні часткове врегулювання суперечки між папою і імператором.

1150 Зводиться західна частина собору в його сучасному вигляді, для чого між двома вежами піднімається центральна частина.

Сторінки 48/49 | Романсько-готичний собор (1230/70-1656)

Престиж церкви в XII і XIII століттях проявився в архітектурному стилі готики.

Розроблений французькими архітекторами, міста Європи об'єднали всі свої сили і побудували готичні собори, на що часто йшли покоління.

Близько 1230 року в Міндені почали реконструкцію романської базиліки, коли став відомий новий архітектурний стиль. Приблизно з 1267 року неф Мінденського собору був перероблений на ранньоготичну зал-церкву. При цьому тут були застосовані настільки інноваційні рішення, наприклад, у дизайні вітражів, що Мінден став зразком для інших ранньоготичних церков у Німеччині. І до сьогодні Мінденський собор вважається однією з найкрасивіших ранньоготичних зал-церков у Німеччині.

XIV і XV століття характеризуються секуляризацією католицької церкви, в результаті чого вона — в Міндені та всій Європі — принаймні частково втратила свою культурну провідну роль; наслідками цього стали Реформація і 30-річна релігійна війна.

Хроніка

1230 Початок будівництва пізньороманського собору з апсидою, квадратним хором і трансептом.

1250 Було прийнято рішення про зупинку будівництва, щоб продовжити його в новому готичному архітектурному стилі.

1270-1290 Будівництво ранньоготичного залу собору.

1350-1370 Романський хор замінено на високоготичну восьмикутну споруду, але романську західну частину залишено, ймовірно, з економічних міркувань.

1484 У Міндені лютує страшна чума — з точки зору тогочасних людей, це було покаранням Божим за моральний занепад церкви.

1517 Опублікування тез Лютера спричиняє Реформацію, і через дванадцять років іскра нового мислення досягає Міндена.

1618-1648 Тридцятирічна війна. 1634 Протестантські шведи завойовують місто.

1648 За Вестфальським миром у Мюнстері та Оснабрюку Мінденський єпископство переходить до Пруссії. Останній єпископ залишає Мінден, єпархія продовжує управлятися змішаним конфесійним капітулом.

Сторінки 50/51 | Бароковий собор (1646-1945)

Як і в випадку з готичними соборами Середньовіччя, католицька церква в епоху бароко знову створила загальноєвропейський архітектурний стиль: у 16-17 століттях у Південній Німеччині з'явилися прекрасні барокові церкви, а в протестантському півночі цей стиль був хоча б частково адаптований.

Поки церкви ще боролися за «чисту» віру, у XVIII столітті поширилася філософія Просвітництва. Сила розуму уможливила піднесення науки та промислової революції в XIX столітті. Однак вона також призвела до драматичної дехристиянізації та секуляризації суспільства, що підготувало ґрунт для масових ідеологій 20 століття: комунізму та націонал-соціалізму.

Хроніка

1648 Хоча Мінден став протестантським містом, соборний капітул не був розпущений Вестфальським миром. Він складався з католицьких і протестантських капітулярних священників.

1656 Романсько-готичний вівтар Міндена, названий «Золотою дошкою», замінено бароковим вівтарем, який до руйнування в 1945 році утворював завершення хору.

1806 У рамках наполеонівських воєн французи окупували місто. Церква Святого Симеона стає госпіталем, а церкви Святого Мавріякія та Святого Іоанна — складами.

1810 Капітул собору скасовано.

1821 Папа Пій VII приєднує колишнє Мінденське єпископство до Падерборнського єпархії. Єпископський престол винесено з собору. Мінденська єпархія припиняє своє існування.

1847 Відкрито залізничну лінію Кельн-Мінден. За транспортним сполученням слідує індустріалізація околиць.

13 травня 1859 Папа Римський Пій IX підвищує Мінденський собор до статусу пробства.

1892-1896 Будівництво пам'ятника імператору Вільгельму II біля Порта Вестфаліка.

1939-1945 Друга світова війна. Знищення значної частини міста та собору союзними військами наприкінці війни.

Сторінки 52/53 | Руїнування та відновлення (1945-1957)

Уже в грудні 1944 року союзні війська здійснили великий бомбардування Міндена, що спричинило значні руйнування. 28 березня 1945 року відбувся останній бомбардування, який спочатку був спрямований проти водного транспортного вузла. Потім бомби впали переважно на нижню частину Старого міста. Історична ратуша і собор були майже повністю зруйновані. З огляду на ці руйнування, важко було повірити в новий початок.

Але вже незабаром нагальною потребою стало швидко розпочати відновлення. Так, з руїн відродилися, перш за все, ратуша і собор. Вже в 1957 році роботи були завершені і відбулося перше освячення собору.

«Новий» собор був спроектований як реконструкція ранньоготичної зал-церкви 1270/1290 років, при цьому були внесені численні стильові корективи берлінським архітектором Вернером Мархом, який в той час проживав у Міндені.

Хроніка

28 березня 1945 Особливо сильний бомбардування центру Міндена, яке відбулося лише за п'ять днів до того, як союзні війська досягли міста, призвело до руйнування собору, історичної ратуші та багатьох інших будівель.

1946 Засновано Мінське товариство будівництва собору як міжконфесійну організацію, завданням якої було фінансове сприяння відновленню собору. Товариство будівництва собору діє й донині під девізом «Собор і соборні скарби Міндена – зберегти. Створити. Сприяти».

1948 З бронзи, врятованої зі зруйнованих дзвонів, відлито п'ять нових дзвонів.

1950 Урочисте завершення будівництва відновленої західної частини та освячення дзвонів.

1953 Урочисте завершення будівництва відновленого нефа.

1954 Відкриття цінних фресок 13 століття на передньому правому стовпі перехрестя.

Продовження на сторінці 55

Сторінки 54/55 | Вернер Марх

Після бомбардування в березні 1945 року Мінден був лише руїнами. Були зруйновані також історична ратуша на ринку і собор, якому було понад 1000 років. Після закінчення Другої світової війни місто стало британською окупаційною зоною.

Бажання мешканців Міндена відбудувати місто стосувалося насамперед ратуші та собору. У той час у Міндені проживав чоловік, який був одним з найвизначніших архітекторів часів Адольфа Гітлера поряд з Альбертом Шпеєром: Вернер Марх, народжений у 1894 році. Його найвідомішою спорудою є Олімпійський стадіон у Берліні.

У 1925 році Марх почав працювати архітектором-підрядником. Одним з його перших великих успіхів став нагороджений премією конкурс на проект «Німецького спортивного форуму», який він реалізував з 1927 року в декількох етапах.

З 1933 року Німецький спортивний форум увійшов до концепції Рейхсспортіплац (Reichssportfeld) разом з Олімпійським стадіоном, над яким Вернер Марх працював разом з Альбертом Шпеєром. Марх також спроектував Олімпійське селище в Берліні, а також резиденції для високопоставлених нацистських чиновників. Так, у 1933 році для Германа Герінга він спроектував маєток Карінгаль (Carinhall) у Шорфгайді на північ від Берліна.

1 травня 1933 року він вступив до НСДАП і став членом організаційного комітету Олімпійських ігор 1936 року в Берліні. У 1936 році, році Олімпійських ігор, Марх отримав від Адольфа Гітлера звання професора і був призначений членом Академії мистецтв у Берліні та Мюнхені.

Після війни Вернер Марх спочатку жив і працював у Міндені. Його будинок і майстерня в Берліні були зруйновані. Він керував відновленням Мінденського собору та історичної ратуші Міндена. Він доклав зусиль, щоб собор, інтер'єр якого був оформлений в стилі бароко, знову набув свого первісного раннього готичного вигляду. Наприкінці своєї діяльності в місті на Везері Марх, як кажуть, посварився з міською владою.

У 1973 році місто Мінден нагородило його почесним кільцем. Марх помер у 1976 році в Берліні-Далем.

Хроніка

1957 Встановлення вікон, спроектованих професором Вінценцом Піпером і професором Антоном Вендлінгом.

29 червня 1957 На свято Петра і Павла собор знову освятив тодішній архієпископ д-р Лоренц Єгер.

Сторінки 56/57 | Собор (1957-сьогодні)

Відбудова собору не була завершена з його освяченням у 1957 році. До 1990-х років доводилося задовольнятися тимчасовим дзвоном і неякісним органом.

Крім того, через брак коштів довелося відмовитися від башти, яка з 1270 по 1945 рік була невід'ємною частиною собору і міста. Наприкінці 2011 року довгоочікуване бажання громади про нову готичну башту здійснилося.

Хроніка

1962-1965 Другий Ватиканський Собор реформує літургію Святої Меси.

1972 Перепланування вівтарної частини відповідно до вимог Другого Ватиканського Собору: вівтар переміщено в перехрестя, завдяки чому священник під час відправи Меси знаходиться ближче до громади і обличчям до вірян.

1987 Початок десятирічної реставрації зовнішньої частини собору.

1994 У західній частині собору встановлено вісім нових дзвонів.

1994 Перепланування місця для священника з декоративною решіткою в перехресті та облаштування церкви для будніх днів у високому хорі.

1996 Встановлення нового органу від швейцарської фірми Kuhn з 62 регістрами перед так званою імператорською ложею.

2002 Репліка Золотої таблички встановлена у високому хорі.

2009 Освячення каплиці поклоніння в старій ризниці.

2011 Будівництво нової вежі перехрестя з п'ятьма додатковими дзвонами. Тепер, маючи загалом 13 дзвонів, собор у Міндені має найбагатший дзвонарський комплект у Вестфалії.

2025 Перепланування високого хору з новими хорами, підставкою для Золотої дошки з граніту з реліквією святої Софії (п'ятої з п'яти святих, що захищають від холодів) та хрестильною купіллюю.

Сторінка 58 | Тетрагональна вежа

Це було надзвичайним викликом як для інженерів, так і для будівельників. Проект «Тетрагональна вежа з дзвонами», реалізація якого розпочалася у вересні 2011 року в даховій конструкції собору в Міндені, не мав аналогів у Німеччині. Минуло майже шість десятиліть після повторного освячення собору, перш ніж мрія парафіян собору збулася і собор знову став повним із вежею.

Відповідальним за відновлення вежі був федеральний штат Північний Рейн-Вестфалія. Земля є патроном собору і, отже, відповідає за його утримання, а також за такі особливі будівельні проекти. Адже ця вежа над куполом на перетині нефа і трансепту собору

була невід'ємною частиною могутньої церковної споруди протягом століть, аж до її руйнування в березні 1945 року бомбардуванням союзних військ.

Вежа висотою 24 метри підноситься над дахом і в найвищій точці дорівнює висоті дахового шпиля західної частини будівлі. Загальна вага сталевих конструкцій з мідним покриттям і п'ятьма дзвонами становить майже 110 тонн.

У заплутаній системі розпірок дахової конструкції будівельники мали встановити підконструкцію для вежі на перетині нефів у дуже обмеженому просторі. Будівельники багато разів прораховували, яке навантаження можуть витримати стіни і стовпи собору, як вплине коливання дзвонів і як можна встановити в башту потужну сталеву конструкцію, яка в чотирьох місцях спирається на опорні опори. Це було справжнє майстерне досягнення всіх учасників проекту.

Після того як підконструкція з чотирма павукоподібними опорами була встановлена в найскладніших умовах, спочатку було встановлено захисну ванну у формі хреста, яка в разі пожежі має уловлювати падаючі частини і таким чином захищати собор. Це дозволить запобігти катастрофі, яка сталася в квітні 2019 року в Парижі, коли вежа 19 століття собору Нотр-Дам в результаті великої пожежі впала на неф дев'ятивікової церкви і майже повністю її зруйнувала.

Наприкінці 2011 року було завершено будівництво вежі і освячено п'ять дзвонів, які в ній дзвонять.

Сторінка 60 | Дзвони

Разом із значною частиною будівельної конструкції Мінденського собору, середньовічний дзвін 13-14 століть, що складався з десяти дзвонів і вважався одним із найкрасивіших у Німеччині, також став жертвою бомбардувань Другої світової війни.

Після відновлення собор спочатку отримав тимчасовий дзвін з п'яти дзвонів. З 1994 року вісім нових дзвонів, еквівалентних середньовічному дзвону, виготовлених дзвоноливарнею Mark в Брокшайді, були освячені і встановлені в західній частині собору. Найважчий дзвін вагою 5,5 тонни отримав ім'я «Мир Христа», інші називаються «Марія», «Петро», «Горгоній», «Магдалена», «Геркумберт», «Франциск» і «Пауліна» (від Маллінкродта). Сучасні художники оздобили дзвони рельєфами та написами.

Після відновлення вежі в 2011 році було освячено та встановлено ще п'ять дзвонів. Вони також були виготовлені компанією Mark і носять імена святих та блаженних новітнього часу: «Руперт Майер» (1876 – 1945), «Марія Фаустина Ковальська» (1905 – 1938), «Ніколаус Гросс» (1898-1945), «Адольф Кольпінг» (1813-1865) та «Едіт Штейн» (1891-1942). З вісьмома дзвонами в західній частині собор у Міндені має тепер 13 дзвонів і, таким чином, найбагатший дзвонарський комплект у Вестфалії.

Сторінка 62/63 | Церковний хрест над містом

Коли засноване близько 800 року н. е. місто Мінден розрослося і собор став замалим, щоб вмістити всіх вірян, духовенство собору ініціювало будівництво нових церков. Особливо в двох століттях з 1000 по 1200 рік н. е. містобудівники міста — в середньовіччі це були єпископи — реалізували ідею побудувати додаткові церкви так, щоб вони утворили хрест. У центрі «церковного хреста» стояв і стоїть собор, символізований Мінденським хрестом. Від собору розходилися всі інші церковні споруди [1].

- Західна поперечина хреста утворена церквою Святого Мартіна [2], заснованою єпископом Зігебертом у 1029 році.
- Східна поперечина хреста вказує на церкву Святого Іоанна [3], побудовану між 1185 і 1206 роками єпископом Тітмаром.
- Північна поперечина хреста вказує на церкву Марії [4]. У XII столітті вона була домівкою для бенедиктинок.
- Південна поперечина хреста вказує на церкву Святого Симеона [5], засновану в 1207 році капеланом собору з Тріра і присвячену святому Симеону, який загинув мученицькою смертю в Трірі.

Собор, безсумнівно, є серцем міста Мінден і будівлею з найбільшим художньо-історичним значенням. Але варто відправитися на відкриття. Інші церкви Міндена також відкриті в години пік.

Сторінки 64-69 | Соборна скарбниця Міндена

Відкрийте для себе християнські скарби мистецтва з одинадцяти століть – так називається виставка соборного скарбу Міндена, яку можна відвідати за адресою Kleiner Domhof 24. З 2017 року на площі близько 450 квадратних метрів експонуються експонати, які відомі мистецтвознавці називають однією з найважливіших колекцій сакрального мистецтва в Німеччині. Більша частина скарбниці Мінденського собору задокументована ще з середини 17 століття.

Двоє відомих архітекторів-музейників стали проектувальниками, які додали скарбниці Мінденського собору особливих архітектурних акцентів. Так, лише за кілька метрів від понад 1000-річного собору з'явилася сучасна триповерхова будівля, яка викликає цікавість до того, що ховається всередині.

Три великі вікна на другому поверсі виставки відкривають вид на Малий соборний двір з ратушею 1970-х років і величну будівлю церкви. Водночас широкі отвори створюють візуальний зв'язок між експонатами та місцем їх знахідки, наприклад, мініатюрним потиром з патеною 11 століття, які були виявлені під час розкопок у гробниці єпископа в соборі.

Водночас вікна в світлій алюмінієвій фасаді відкривають вид з Домгофа на внутрішню частину скарбниці, де виставлена золота Мадонна з Дітям, що сидить на троні, 13

століття. А хто придивиться уважніше, то побачить і знаменитий Мінденський хрест, виготовлений близько 1120 року в майстерні художнього коваля ченця Рогера в монастирі Гельмарсгаузен поблизу Бад-Карлсгафену. Віруючі та любителі мистецтва з усього світу приїжджають до Міндена, щоб подивитися на цей бронзовий розп'яття.

У перетині Мінденського собору висить копія цього романського хреста, а оригінал зберігається в соборній скарбниці в окремій «кімнаті в кімнаті». Дивлячись на Христа, відвідувачі мають можливість заглибитися в себе. Вони дивляться на Ісуса, який зображений живим переможцем зла, символом якого є дракон. Таким чином, розп'яття, найвідоміший предмет колекції, є центральним елементом цієї виставкової зони, присвяченої значенню реліквій і релікваріїв, а також хрестів і поклоніння Марії.

Вибір експонатів для оновленої колекції собору був зроблений у співпраці з міжнародно відомими мистецтвознавцями, які визнали 14 коштовностей «видатними». На думку мистецтвознавців, при правильній презентації скарбниця Мінденського собору не поступатиметься скарбницям таких соборів, як собор у Гальберштадті або собор Святого Серватія в Кведлінбурзі, що входить до списку Всесвітньої культурної спадщини. Мінденська соборна громада як замовник будівництва та міжконфесійна асоціація Dombau-Verein Minden як спонсор дотрималися цієї рекомендації під час реалізації нового проекту скарбниці.

Таким чином, виставка в першій основній залі зосереджена на цих коштовностях і надає їм необхідний простір, щоб відвідувачі могли оглянути експонати в цілому. Це рішення зачаровує гостей. У центрі уваги тут – скринька Петра з 11 століття або акваманіль у формі лева, який Генріх Левиця привіз у 1168 році з нагоди свого весілля з Матильдою Англійською до Мінденського собору як подарунок єпископу.

Окреме місце тут займає, серед іншого, скляний посуд Хедвіги 12 століття, фатимідського походження, виготовлений у Сирії або Єгипті. З цього посуду, як вважається, пила свята Хедвіга, покровителька Польщі та Сілезії, яка опікувалася бідними та заснувала близько 1200 монастирів і церков.

Особливе значення в цій частині виставки має також «розмовний релікварій», реліквія руки святої Маргарити, яка своєю формою вказує на характер реліквії і згадується вже в документі 1071 року. Так звані «пластини Штауфів» з початку 13 століття, ймовірно, були частиною трону або пюпітра. Ці унікальні різьблені елементи шафи з дубового дерева зображують фігурну сцену бою, квіткові візерунки та стрічкові орнаменти.

На другому поверсі, що імітує ризницю, відвідувач спочатку натрапляє на хрест для проповідей 16 століття, на якому зображено римську камею 1 століття з портретом імператора Нерона. Чаші та патени 14-18 століть демонструють майстерність майстрів, які їх виготовили. Чаша є одним з найстаріших і найважливіших предметів, що використовуються під час Євхаристії. Деякі з цих посудин досі використовуються священиками соборної парафії під час богослужінь у особливі церковні свята.

Але визначальними для приміщення є також два хрести з казели з кінця 15 століття. Ці хрести прикрашають особливо вражаючі фігури, виконані у високому рельєфному

вишиванні. Вони були пришиті до задньої частини священницького одягу і своїми зображеннями розповідали, серед іншого, про розп'яття Христа.

Засноване в 800 році Карлом Великим після християнізації саксів, важливе єпископство Мінден було резиденцією єпископа до 1648 року. Численні пожежі та грабежі в Середньовіччі та майже повне руйнування собору в результаті бомбардування наприкінці Другої світової війни призвели до того, що в колишньому єпископському місті практично не залишилося єпископських регалій. Ситуація змінилася завдяки даруванню в 1990 році помічним єпископом Падерборна д-ром Паулем Нордхуесом, який був тісно пов'язаний з парафією собору і заповів їй свої реліквії. Так, у окремій виставковій залі соборна скарбниця Міндена демонструє частину цих єпископських реліквій, серед яких єпископський посох, нагрудний хрест, єпископський перстень, а також перстень Собору, який папа Павло VI в 1965 році наприкінці Другого Ватиканського Собору у Ватикані вручив єпископу-вікарію Нордхуесу, який був учасником Собору.

Темні часи Другої світової війни оживають у затемненій залі, що завершує виставку. Тут представлені предмети, які сильно постраждали під час пожежі собору, де зберігалися скарби собору під час війни, після бомбардування в березні 1945 року. Серед них – обкладинка книги XV століття з табличкою з слонової кістки каролінгської епохи (близько 860 року) та Євангеліст з пергаменту IX століття.

Скарбниця собору Міндена | з паломницьким бюро Sigwardsweg

Kleiner Domhof 24

D-32423 Мінден

Години роботи:

вівторок-неділя, 10:00-12:30 та 14:00-16:30. Соборна скарбниця Міндена доступна для людей з обмеженими фізичними можливостями.

Інформація та бронювання екскурсій:

Телефон: +49 571 94199-000

E-mail: besucherservice@domschatz-minden.de

Інтернет: www.domschatz-minden.de

Сторінки 70-73 | Паломництво по шляху Зігварда

«Sum quod eram, nec eram quod sum» [«Я є тим, ким був, але не був тим, ким є»] / Єпископ Зігвард]

З 2009 року туристичний і духовний маршрут «Шлях Зігварда» запрошує на паломництво. Названий на честь єпископа Зігварда з Міндена, круговий маршрут пролягає в десяти етапах на відстані близько 170 кілометрів через територію старовинної єпархії Міндена в Міндені та Шаумбурзі.

Від учня соборної школи до єпископа та імператорського радника. Так можна коротко описати життя єпископа Зігварда. Він був 25-м єпископом Міндена і обіймав цю посаду з 1120 по 1140 рік.

Зігвард походив із високої саксонської знаті. Його родина була пов'язана з графами Шаумбург-Гольштейн і володіла землями на захід від Міндена між Везером і Лайне. До маєтку також належала фортеця Іденсен у передгір'ї Дейстер на південь від озера Штайнхудар-Меер.

Шлях Зігварда не є історично переданим маршрутом єпископа. Точний маршрут, яким він добирався до своєї літньої резиденції в Іденсені, невідомий. Однак є припущення: ймовірно, він поєднував подорож до Іденсена і назад з відвідуванням громад та впливових осіб єпархії. Вибір маршруту, ймовірно, залежав від погоди.

Сучасний паломницький шлях пролягає вздовж найважливіших історичних місць регіону. Є два особливі місця, які можна відвідати. Обидва місця пов'язані думками і діяльністю єпископа Зігварда, який мав вирішальне значення для тодішньої єпархії Мінден. Він жив і працював у колишній єпископській резиденції в Міндені. Тому Мінденський собор є ідеальним місцем для початку паломницького шляху. У невеликому селищі Іденсен, що неподалік Ганновера, єпископ Зігвард у 1134 році збудував власний цвинтарний костел і прикрасив його найціннішими середньовічними фресками, які сьогодні можна побачити в Центральній Європі.

Шлях Зігварда можна пройти як круговий маршрут. Альтернативно можна розділити його на південний маршрут довжиною близько 78 кілометрів (Мінден – Бюкебург – Порта Вестфаліка – Бад-Нендорф – Іденсен) і північний маршрут довжиною близько 90 кілометрів (Іденсен – Локкум – Штольценау – Петерсхаген – Мінден). Північний маршрут пролягає переважно по рівнинній долині Везера. Південний маршрут більш гірський і проходить переважно через середньогірські масиви Вігенгебірге, Везергебірге і Бюкеберге.

«Путівник для паломників по Шігвардсвегу», який можна придбати в бюро паломників у соборній скарбниці Міндена, містить детальну інформацію про маршрут, практичні поради та цікаві факти про найважливіші зупинки.

Паломницьке бюро Sigwardsweg в соборній скарбниці Міндена

Kleiner Domhof 24

D-32423 Мінден

Години роботи:

Вівторок – неділя, 10:00 – 12:30 та 14:00 – 16:30.

Телефон: +49 571 94199-001

E-mail: pilgerbuero@domschatz-minden.de

Інтернет: www.muehlenkreis.de/Erleben-Entdecken/Bewegen/Sigwardsweg/

Інтернет: www.domschatz-minden.de/pilgerbuero

Паломницьке бюро Sigwardsweg працює під егідою міжконфесійної спілки Dombau-Verein Minden e.V. у тісній співпраці з округом Мінден-Люббеке та євангелічним церковним округом Мінден.